

Rovaniemen Energia Oy
PL 8013
96101 Rovaniemi

Arviointiohjelma 25.5.2009

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO MUSTIKKAMAAN VOIMALAITOKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

JOHDANTO

Rovaniemen Energia Oy on toimittanut Lapin ympäristökeskukselle 25.5.2009 ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (468/1994 ja muutokset) (jäljempänä YVA-laki) mukaisen ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma) koskien uutta polttoaineteholtaan enintään 295 MW:n lauhdutusvoimalaitosta kaukolämpöväliotolla. Voimalaitos on suunniteltu rakennettavaksi Mustikkamaalle Rovaniemen kaupungin Alakorkalon alueelle.

Tämä lausunto on YVA-lain 9 §:n mukainen yhteysviranomaisen lausunto Mustikkamaan voimalaitoksen arviointiohjelmasta. Tässä lausunnossa esitellään arviointiohjelman pohjalta suunniteltu voimalaitoshanke ja itse arviointiohjelma, ohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet sekä yhteysviranomaisen näkemykset arviointiohjelmasta ja itse arviointimenettelystä.

1. HANKETIEDOT JA YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY

Hankkeen nimi Mustikkamaan voimalaitos (uuden voimalaitoksen rakentaminen)

Hankkeesta vastaava ja yhteystiedot

Rovaniemen Energia Oy
PL 8013
96101 ROVANIEMI

Yhteyshenkilö: Toimitusjohtaja Veikko Leivonniemi
puh. 0207 566 401
sähköposti: etunimi.sukunimi@rovaniemenenergia.fi

Hankkeesta vastaaman käyttämä konsultti

ÅF-Consult Oy
PL 61
01601 VANTAA

Yhteyshenkilö: Asiantuntija Jukka Tana
puh. 040 348 5644
sähköposti: etunimi.sukunimi@afconsult.com

Yhteysviranomainen

Lapin ympäristökeskus
PL 8060 (Hallituskatu 5 C)
96101 ROVANIEMI

Yhteyshenkilö: Ylitarkastaja Juha-Pekka Hämäläinen
puh. 0400 974 124
sähköposti: etunimi.sukunimi@ymparisto.fi

Ympäristövaikutusten arviointimenettely (YVA-menettely)

YVA-menettelyn tarkoituksena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja eri tahojen huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja vaikutusmahdollisuuksia. Menettely jakautuu kahteen vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiohjelman, jossa kuvataan hankkeen keskeiset tiedot, arvioitavat vaihtoehdot, arviointialueen rajausta sekä esitetään menetelmät, joilla ympäristövaikutukset arvioidaan. Toisessa vaiheessa hankkeesta vastaava selvittää ohjelmassa kuvatuin menetelmin hankkeen ympäristövaikutukset. Tiedot esitetään ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa.

Viranomaisilla, asianosaisilla ja hankkeesta kiinnostuneilla on mahdollisuus antaa lausunto ja esittää mielipiteitään sekä arviointiohjelmasta että arviointiselostuksesta. Yhteysviranomainen antaa lausuntonsa sekä arviointiohjelmasta että arviointiselostuksesta. Hankkeen toteuttamiseksi tarvittaviin lupahakemuksiin liitetään arviointiselostus sekä yhteysviranomaisen siitä antama lausunto. Laissa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä 13 §:ssä säädetään, että viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen tai tehdä muuta siihen rinnastettavaa päätöstä ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon. Hanketta koskevassa lupapäätöksessä tai siihen rinnastettavasta muusta päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

YVA-asetuksen (713/2006) 6 §:n kohta 7a edellyttää YVA-lain (468/1994) mukaista arviointimenettelyä kattila- tai voimalaitokselle, jonka polttoaineteho on vähintään 300 MW. Päätöksessään (LAP-2008-R-20-531) YVA-menettelyn soveltamisesta kyseiseen hankkeeseen Lapin ympäristökeskus on todennut, että kyseessä on ympäristön kannalta merkittävä hanke, jolla on sellaisia laadultaan

ja laajuudeltaan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, joita tarkoitetaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä annetun lain 4 §:ssä, eikä hankkeen vaikutuksia ole selvitetty muun lain mukaisessa menettelyssä YVA-menettelyssä annetussa laissa edellytetyllä tavalla. Lisäksi jätteiden polttolaitoksiin, joiden mitoitus on enemmän kuin 100 tonnia jätettä vuorokaudessa tulee soveltaa YVA-menettelyä asetuksen 6 §:n kohdan 11b mukaisesti.

Hanke ja hankkeen perustelut

Rovaniemen Energia Oy suunnittelee Rovaniemelle Alakorkaloon Mustikkaan alueelle uutta polttoaineteholtaan enintään 295 MW:n lauhdutusvoimalaitosta kaukolämpöväliotolla. Alue sijaitsee noin 4,4 km Rovaniemen keskustasta lounaaseen. Uudella laitoksella korvattaisiin pääosin nykyisen Suosiolan vastapainevoimalaitoksen tuotanto, mutta Suosiolan voimalaitos jäisi käyttöön huippu- ja varavoimalaitoksena. Hankkeen aikataulu mahdollistaa uuden voimalaitoksen käyttöönoton aikaisintaan vuonna 2013. Jos uutta voimalaitosta ei rakenneta, joutuu Rovaniemen Energia Oy investoimaan joka tapauksessa kiinteiden polttoaineiden polttoon perustuvaan kaukolämmön tuotantoon. Kaukolämmön tarve Rovaniemellä on tällä hetkellä noin 500 GWh vuodessa, mutta tarpeen arvioidaan kasvavan noin 3,5 %:lla vuoteen 2015 mennessä ja sen jälkeen noin 2 %:lla vuosittain. Nykyinen kaukolämmön tuotantokapasiteetti ei riitä kattamaan energiantarvetta tulevaisuudessa.

Tarkasteltavat vaihtoehdot

YVA-menettelyssä tarkasteltavat hankkeen vaihtoehdot ovat:

Vaihtoehto 0 (VE0): hanketta ei toteuteta, tarvittavan kaukolämpöenergian tuottamista tarkastellaan vaihtoehtoisella tavalla.

Vaihtoehto 1 (VE1): hanke toteutetaan, biopolttoaineita ja turvetta käyttävä polttoaineteholtaan enintään 295 MW:n voimalaitos, jonka tarvitsema jäähdytysvesi otetaan Kemijoesta ja puretaan joko Kemijokeen tai Kuolajokeen.

Vaihtoehto 2 (VE2): hanke toteutetaan, biopolttoaineita ja turvetta sekä kierrätyspolttoaineita käyttävä polttoaineteholtaan enintään 295 MW:n rinnakkaispolttovoimalaitos, jonka tarvitsema jäähdytysvesi otetaan Kemijoesta ja puretaan joko Kemijokeen tai Kuolajokeen.

Hankkeen edellyttämät luvat ja suunnitelmat

Hankevaihtoehdot VE1 ja VE2 vaativat maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen rakennusluvan ennen rakentamisen aloittamista. Rakennusluvan myöntää Rovaniemen kaupungin rakennusvalvontaviranomainen. Kyseisille hankevaihtoehdoille on haettava sekä ympäristösuojelulain mukainen ympäristölupa että vesilain mukainen lupa. Käsiteltävien kemikaalien ainemääristä riippuen laitoksen tulee hakea vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetun asetuksen mukainen lupa Turvatekniikan keskukselta tai tehdä ilmoitus Lapin pelastuslaitokselle. Ilmailulain nojalla kaikkien maanpinnasta yli 30 m korkeiden rakennelmien, kuten savupiipun, rakentaminen edellyttää

lentoesteluvan. Lentoestelupa haetaan Ilmailuhallinnolta ja hakemukseen tulee liittää lausunto asianomaiselta ilmaliikennepalvelujen tarjoajalta (tavallisesti Finavia). Kattilalaitokselle on haettava kasvihuonekaasujen päästölupa Energiamarkkinavirastolta.

YVA-menettely tulee sovittaa yhteen kaavoituksen kanssa huomioiden mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) on säädetty. YVA-menettelyn ja kaavoituksen yhteensovittaminen on ilmeisen tarpeellista, koska hankkeen suunnitellulla sijoituspaikalla on vireillä asemakaavan ohella myös yleiskaavan muutos ja laajennus.

Riippuen 0-vaihtoehtoon toteutuksesta myös siinä tulee huomioida sovellettavin osin mitä edellä on mainittu.

2. ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN, KUULEMINEN JA OSALLISTUMISEN JÄRJESTÄMINEN

Mustikkamaan voimalaitoksen ympäristövaikutusten arviointiohjelman kuulutus ja itse arviointiohjelma on asetettu virallisesti nähtäville koko arviointimenettelyn ajaksi Rovaniemen kaupungin ilmoitustaululle ja Lapin ympäristökeskuksen ilmoitustaululle 29.5.2009 alkaen. Lisäksi kuulutus ja arviointiohjelma ovat nähtävillä Rovaniemen kaupungin pääkirjastossa. Arviointiohjelmaa koskeva kuulutus on julkaistu Lapin kansassa ja Uudessa Rovaniemessä 29.5.2009. Arviointiohjelma on nähtävillä myös Internetissä osoitteissa <http://www.ymparisto.fi> > Alueelliset ympäristökeskukset > Lappi > Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi > Vireillä olevat YVA-hankkeet > Mustikkamaan voimalaitos sekä Rovaniemen Energia Oy:n Internet-sivuilla osoitteessa <http://www.rovaniemenenergia.fi>.

Arviointiohjelmasta on järjestetty tiedotustilaisuus Rovaniemen kaupungin valtuustosalissa 3.6.2009. Muistio tilaisuudesta on nähtävillä Internetissä Lapin ympäristökeskuksen sivuilla yllä mainitussa osoitteessa.

Lausunnot ja mielipiteet arviointiohjelmasta tuli toimittaa Lapin ympäristökeskukselle 30.6.2009 mennessä. Lausuntoja pyydettiin seuraavilta tahoilta: Lapin liitto, Tiehallinto, Lapin luonnonsuojelupiiri ry, Lapin lintutieteellinen yhdistys ry, Lapin TE-keskus, Lapin maakuntamuseo, Lapin lääninhallitus, Napapiirin Vesi, Ratahallintokeskus, Napapiirin Residuum Oy, Metsähallitus, Turvatekniikan keskus, Korkalon kalastuskunta, Muurola-Jaatanen kalastuskunta, Rovaniemen kalastuskunta, Alakorkalon kylätoimikunta ja Museovirasto.

Vuorovaikutuksen ja tiedonkulun varmistamiseksi YVA-menettelyssä on perustettu seuranta- ja ohjausryhmät. Seurantaryhmässä ovat edustettuina: Lapin ympäristökeskus, Rovaniemen kaupunki, Lapin liitto, Lapin luonnonsuojelupiiri ry, Alakorkalon kylätoimikunta, Napapiirin Vesi, Napapiirin Residuum Oy, Tiehallinto, Rovaniemen Energia Oy ja ÅF-Consult Oy. Seurantaryhmä on koontunut kahdesti ennen arviointiohjelman jättämistä. Ohjausryhmässä ovat edustettuina: Lapin ympäristökeskus, Rovaniemen kaupunki, Rovaniemen Energia Oy ja ÅF-Consult Oy.

3. ARVIOINTIOHJELMASTA ESITETYT LAUSUNNOT

Arviointiohjelmasta annettiin yhteensä 11 lausuntoa. Kopiot lausunnoista on toimitettu hankkeesta vastaavalle 7.6.2009. Alkuperäiset lausunnot säilytetään Lapin ympäristökeskuksessa. Alla on esitetty tiivistelmät annetuista lausunnoista.

Lausunnot

Lapin luonnonsuojelupiiri ry

Lapin luonnonsuojelupiiri ry kannattaa hankevaihtoehtoa 1, koska vaihtoehdon 2 mukainen kierrätyspolttoaineen käyttö tulisi todennäköisesti heikentämään jätteiden kierrättämisen kehittämistä tai jopa estämään kehittämisen. Lausunnonssa luonnonsuojelupiiri toteaa, että aiotun kierrätyspolttoaineen koostumus olisi tullut esittää yksityiskohtaisemmin arviointiohjelmassa.

Erityistä huomiota luonnonsuojelupiirin mukaan tulisi kiinnittää puupolttoaineen keruuprosessin päästöihin ja suunnitellun voimalaitosalueen länsipuolella sijaitsevaan luonnontilaiseen Kuolajokeen. Myös luonnonsuojelulain mukaisen Natura-arvioinnin tarve on käytävä samalla läpi, koska alle 5 km:n säteellä suunnitellusta hankkeesta sijaitsee myös lähin Natura-alue. Koska ranta-alue sijaitsee suunnitellun hankkeen välittömässä läheisyydessä, tulee rannan metsätyypiltään pääosin lehtomainen ja tuore kangasmetsä kartoittaa kasvillisuuslajien osalta, vaikka alue ei ole luonnonsuojelualue. Lisäksi luonnonsuojelupiiri toteaa, että hankkeesta asutukselle koituvat terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen vaikuttavat haitat mm. melu tulee arvioida tarkasti.

Lapin liitto

Lapin liitossa on laadittavana Rovaniemen vaihemaakuntakaava. Se kumoaa voimassa olevaa maakuntakaavaa vain muuttuvien asioiden osalta. Lapin liiton tavoitteena on, että vaihemaakuntakaavaehdotus olisi nähtävillä elo-syyskuussa ja marraskuussa 2009 Lapin liiton valtuustossa hyväksyttävänä. YVA-lain mukaan hankkeesta vastaavan ja maakunnan liiton on oltava riittävässä yhteistyössä hankkeen arviointimenettelyn ja kaavoituksen yhteensovittamiseksi. Lapin liiton edustaja on hankkeen YVA:n seurantaryhmässä sekä yhteensovittamista on tehty suoraan hankkeesta vastaavan ja YVA-konsultin kanssa. YVA-selostus on todennäköisesti valmis ennen kuin maakuntakaava menee hyväksymis- ja vahvistamismenettelyyn, joten YVA:ssa tehdyt selvitykset ja vaikutukset voidaan ottaa riittävästi huomioon maakuntakaavoituksessa.

Lapin liiton mielestä kappaleessa 2.3 olisi hyvä tuoda esille edellä mainittu maakuntakaavoitustilanne ja maakuntakaavojen sisältöosaa täydentää kappaleeseen 6.2. Lisäksi Lapin liitossa on laadittavana Lapin maakuntasuunnitelma 2030 ja Lapin energiastrategia, jotka tulisi tuoda kappaleessa 3.3.2. esille. Liikenteellisten vaikutusten osalta arvioinnissa tulisi huomioida vaihemaakuntakaavassa esitetyn uuden tieyhteyden "Oijustien sillan" merkitystä voimalaitoksen liikenteelle.

Tiehallinto, Lapin tiepiiri

Arviointiohjelmassa on hyvin esitetty Mustikkamaan voimalaitosalueen valintaan johtaneet seikat ja tarkastelussa mukana olleiden vaihtoehtoisten voimalaitosalueiden sijainti. Arviointiohjelmassa esitetty liikennevaikutusten arviointi on tiepiirin mielestä nykyisen tieverkon osalta riittävää. YVA-arviontiselostuksen yhtenä pääkohtana on arvioida hankkeen suhdetta suunnitelmiin. Tiepiirin mukaan tässä hankkeessa tulisi arvioida hankkeen liikenteelliset vaikutukset ja muutokset suhteessa valtatie 4 mahdolliseen uuteen linjaukseen välillä Koivu-Rovaniemi. Tieyhteys on esitetty Rovaniemen maakunta-kaavassa. Liikennratkaisuja on tarkasteltu myös Rovaniemen kaupungin, Rovaniemen maalaiskunnan ja Lapin tiepiirin yhteistyössä laatimassa Alakorkalaa koskevassa "Valtatien 4 tieverkkoselvityksessä" vuodelta 2002. Selvitys tulisi ottaa huomioon arviointia laadittaessa.

Ratahallintokeskus

Lausunnossaan Ratahallintokeskus haluaa tuoda esille, että Mustikkamaan voimalaitoksen sijaintipaikkaa puoltava perustelu "Mustikkamaan alueelle on helppo rakentaa raideyhteys olemassa olevalta junaradalta, mikä mahdollistaa tarvittaessa polttoainekuljetukset rautateitse", ei ole yksiselitteinen asia. Uuden raiteen rakentaminen vaatii aina erillisen selvityksen, jossa radan rakentamisen maastolliset ja taloudelliset edellytykset tutkitaan.

Napapiirin Vesi

Napapiirin Vesi tuo lausunnossaan esille, että savukaasujen käsittelystä ja lämmön talteenotosta syntyvien jätevesien käsittelyn tulee olla niin hyvä, että vesihuoltolaitoksen ja toiminnanharjoittajan välisellä teollisuusjätevesisopimuksella määritellyt raja-arvot alitetaan. Sopimusta sovelletaan muihinkin alalisiin päästöihin kuten tuhkaa sisältäviin hulevesiin.

Lähialueella suunnitteilla olevien muiden hankkeiden osalta lausunnossa tuodaan esille alustavasti suunnitteilla oleva biojätteen ja puhdistamolietteen mädättämö. Jätteen polton toteutuessa biokaasun yhtenä hyötykäyttömahdollisuutena tuleekin lausunnon mukaan olla poltto nyt suunnitteilla olevassa voimalaitoksessa.

Lapin lääninhallitus, sosiaali- ja terveysosasto

Lausunnossaan Lapin lääninhallitus katsoo, että hankkeen sosiaalisten vaikutusten arviointimenetelmiä tulee täsmentää selostusvaiheessa. Arviointiohjelmassa on esitetty vain, että sosiaalivaikutuksia voidaan arvioida muiden vastaavien hankkeiden yhteydessä tehtyjen asiakaskyselyiden ja palautteen perusteella. Lisäksi arviointiohjelmasta ei käy ilmi mitä kemikaalilain tarkoittamia vaarallisia kemikaaleja laitoksella tullaan käyttämään.

Turvatekniikan keskus

Turvatekniikan keskus katsoo, että voimalaitoksen tulee selvittää palavien nesteen sekä pölyjen aiheuttama palo- ja räjähdysvaara ja mahdollisten räjähdysten seuraukset laitoksella laatimalla räjähdyskelpoisten ilmaseosten työntekijöille aiheuttaman vaaran torjunnasta annetun valtioneuvoston asetuksen (576/2003) edellyttämä räjähdysuojausasiakirja.

Lisäksi voimalaitoksen vaarallisten kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi edellyttävät vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista annetun asetuksen (59/1999) mukaista ilmoitus- tai lupamenettelyä. Ainemäärästä riippuen ilmoitus tehdään joko Lapin pelastuslaitokselle tai lupaa haetaan Turvatekniikan keskukselta.

Museovirasto

Museovirastolla ei ole rakennetun ympäristön osalta huomauttamista Rovaniemen Energia Oy:n Mustikkamaan voimalaitoksen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta lausunnon antajana toimii Lapin maakuntamuseo Museoviraston ja maakuntamuseon välisen yhteistyösopimuksen perusteella.

Rovaniemen kaupunki, perusturvalautakunta

Perusturvalautakunta esittää lausunnossaan, että liikenneselvitys tulee ulottaa koskemaan myös asemakaava-alueen katuverkkoa sekä tutkia valtatie 4 liittymän turvallisuus ottaen huomioon lisääntyneen liikenteen vaikutukset liikenneturvallisuuteen. Myös lisääntyneen liikenteen pölyvaikutukset ja päästöt tulee ottaa huomioon. Meluselvitykseen tulee sisällyttää myös lisääntyneen liikenteen aiheuttama melu sekä pumppuaseman meluvaikutukset. Jäähdytysveden purkuvaikutukset jäällä liikkumisen turvallisuuteen tulee ottaa huomioon suunnitelmassa. Sosiaalisten vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää huomio erityisesti lisääntyneeseen liikenteeseen ja sosiaalisten vaikutusten osuus tulee ottaa huomioon liikenneselvityksessä.

Rovaniemen kaupunki, ympäristölautakunta

Ympäristölautakunta esittää lausuntonaan, että Mustikkamaan voimalaitoshankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmaa tulee täydentää seuraavasti:

Liikenneselvitys tulee ulottaa koskemaan myös asemakaava-alueen katuverkkoa ja valtatie 4:n liittymän toimivuus tulee tutkia. Meluselvitykseen tulee sisällyttää myös pumppuaseman mahdolliset meluvaikutukset. Puiden varastoinnin aiheuttama mäntypistiäisvaara tulee arvioida. Hankkeen vaikutukset virkistyskäyttöön (metsästyks, marjastus) radan takaisilla alueilla on selvitettävä. Tuhkien aiheuttamia ympäristövaikutuksia myös loppusijoituspaikalla on selvitettävä. Maisemaselvitykseen tulee lisätä kaukomaisematarkastelu kriittisistä suunnista kuten esim. Ounasvaaralta. Kierrätyspolttoainevaihtoehdon mukaan

ottamista lautakunta pitää erityisen hyvänä asiana, jos se ei estä kierrättämisen kehittämistä.

Lapin työ- ja elinkeinokeskus, Kalatalouspalvelut

Kalatalousviranomaisena Lapin työ- ja elinkeinokeskuksella ei ollut huomautettavaa arviointiohjelmasta.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma on hankkeesta vastaavan laatima suunnitelma niistä selvityksistä ja arviointimenettelyistä, joiden pohjalta ympäristövaikutusten arviointiselostus tehdään. Seuraavassa Lapin ympäristökeskus esittää näkemyksensä arviointiohjelmasta huomioiden mitä laissa ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (468/1994) 9 §:ssä on yhteysviranomaisen lausunnosta säädetty ja mitä valtioneuvoston asetuksen ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (713/2006) 9 §:ssä on säädetty esitettävän arviointiohjelmassa.

Ympäristökeskus katsoo, että arviointiohjelma on tarkoitustaan vastaava. Arviointiohjelmassa on pääosiltaan käsitelty riittävällä tarkkuudella ne asiat, jotka YVA-asetuksen 9 §:n mukaan tulee esittää. Ympäristökeskus esittää arviointiohjelmaan kuitenkin tarkennuksia ja lisäyksiä, jotka tulee huomioida YVA-menettelyn ja arviointiselostuksen yhteydessä.

Hankekuvaus

Arviointiohjelmasta käy selvästi esille hankkeen nimi, sijainti ja hankkeesta vastaava. Arviointiohjelmassa on esitetty perustelut uuden voimalaitoksen rakentamiselle ja yhtenä vaihtoehtona on käsitelty hankkeen toteuttamatta jättäminen (0-vaihtoehto). Arviointiohjelmassa esitetyn perusteella Rovaniemen Energia Oy joutuu joka tapauksessa investoimaan kaukolämmöntuotantoon, vaikka uutta voimalaitosta ei rakennettaisikaan.

Erityisen hyvin arviointiohjelmassa on esitetty voimalaitoksen suunniteltu sijoituspaikka. Arviointiohjelmassa on esitetty voimalaitoksen sijoituspaikkaa puoltaneet seikat, tarkastellut vaihtoehtoiset sijoituspaikat ja kaavoituksen nykytila. Lisäksi arviointiohjelmassa on esitetty voimalaitosrakennusten, erillisen vedenottamon ja jäähdytysvesilinjojen alustavat sijoituspaikat sekä kuvaukset vaihtoehtoisista kattilatyypeistä. Ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan arviointiohjelmasta käy riittävän hyvin selville hankkeen perustiedot sekä voimalaitos- että lähialueen nykyinen maankäyttö ja niillä olevat toiminnot.

Arvio suunnitteluvaiheesta ja toteuttamisaikataulusta

Arviointiohjelmassa on esitetty tiedot hankkeen suunnitteluvaiheesta ja arviot suunnittelu- ja toteuttamisaikatauluista sekä arvio arviointiselostuksen valmistumisajankohdasta. Arviointiohjelmassa on esitetty, että hankkeen esisuunnitteluvaihe kestää vuoden 2009 loppuun, jonka jälkeen tehdään varsinainen investointi- ja toteutuspäätös. Laitoksen rakentamisen on arvioitu vievän noin kolme vuotta tilauksesta ja voimalaitoksen on arvioitu olevan käytössä aikaisintaan

vuonna 2013. Ympäristövaikutusten arviointi on arvioitu saatavan päätökseen tammikuussa 2010. Ympäristövaikutusten arvioinnin osalta ympäristökeskus pitää suunniteltua aikataulua haastavana tehtävien selvitysten ja kaavoituksen yhteensovittamisen osalta.

Liittyminen muihin hankkeisiin ja suunnitelmiin

Lapin ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan arviointiohjelmassa esitettyä kappaletta 3.3 pitää täydentää alla esitettyjen asioiden osalta. Lisäksi ympäristökeskus painottaa, että arviointiselostuksessa on tuotava selvästi esille mitkä ovat esim. hankkeeseen liittyvän suunnitelman vaikutukset itse voimalaitoshankkeeseen.

Arviointiohjelmassa tuodaan hyvin esille, että Tiehallinto on suunnitellut valtatie 4 parantamista ja hankkeen tiesuunnitelma on valmistunut 2004. Arviointiohjelmasta ei kuitenkaan käy selvästi esille miten kyseiseen tiehankkeeseen liittyvät jo tehdyt suunnitelmat huomioidaan YVA-menettelyn yhteydessä. Arviointiselostuksessa asia on tuotava paremmin esille ja tarkastelussa on huomioitava mm. Lapin tiepiirin siitä antama lausunto.

Napapiirin Veden lausunnosta käy esille, että lähialueella on suunnitteilla myös muita energiantuotannon hankkeita, joiden toteuttamiseen Mustikkamaan voimalaitoshankkeella voi olla olennaisia vaikutuksia. Kyseinen suunnitelma sekä vastaavanlaiset muut tiedossa olevat hankkeet ja suunnitelmat tulee huomioida YVA-menettelyn yhteydessä.

Selostusvaiheessa pitää myös huomioida Lapin liiton lausunnossaan esittämät Lapin maakuntasuunnitelma 2030 ja Lapin energiastrategia. Lapin liiton käynnistämässä alueellisessa energiastrategiassa huomioidaan pitkän aikavälin energiavisio vuoteen 2030 ja yksilöidään lyhyemmän aikavälin tavoitteet. Koska kyseessä on Lapin alueella huomattava energiantuotantoon tehtävä investointi, joka tulee vaikuttamaan Rovaniemen alueen energiantuotantoon pitkällä aikavälillä, on energiastrategia huomioitava YVA-menettelyn yhteydessä. Arviointiohjelmassa on huomioitu alueellinen jättesuunnitelma, jolla myös on vastaavanlaisia pitkän aikavälin vaikutuksia alueen käytäntöihin jätehuollon näkökulmasta.

Arviointiohjelmassa ei käsitellä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita (valtioneuvoston päätös valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkistamisesta 13.11.2008). Hankkeella on kuitenkin vaikutuksia alueidenkäyttöön. Hanketta koskevat mm. seuraavat tavoitteet:

- alueidenkäytön tulee edistää energian säästämistä sekä uusiutuvien energianlähteiden ja kaukolämmön käyttöedellytyksiä
- alueidenkäytössä tulee kiinnittää erityistä huomiota ihmisten terveydelle aiheutuvien haittojen ja riskien ennalta ehkäisemiseen
- haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille on jätettävä riittävän suuri etäisyys

- alueidenkäytössä on ehkäistävä melusta, tärinästä ja ilman epäpuhtauksista aiheutuvaa haittaa ja pyrittävä vähentämään jo olemassa olevia haittoja
- alueidenkäytössä tulee varautua uusiutuvia ja jäteperäisiä polttoaineita käyttävien energialaitosten ja niiden logististen ratkaisujen aluetarpeisiin osana alueen energia- ja jätehuoltoa
- alueidenkäytössä edistetään uusiutuvien energialähteiden hyödyntämismahdollisuuksia

Arviointiohjelmassa on tuotu monipuolisesti esille edellä esitettyjä asioita, mutta niitä ei ole tarkasteltu alueidenkäyttötavoitteiden näkökulmasta.

Tiedot hankkeen edellyttämistä luvista

Ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan hankkeen edellyttämät luvat ovat pääsääntöisesti esitetty selkeästi arviointiohjelmassa. Ympäristökeskus esittää kuitenkin seuraavia tarkennuksia, jotka on huomioitava arviointiselostuksessa.

Rakennuslupa ja kaavoitus

Arviointiohjelmassa tuodaan selvästi esille, että uusi voimalaitos tarvitsee maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) mukaisen rakennusluvan ennen rakentamisen aloittamista. Arviointiohjelmassa on mainittu, että luvan myöntää Rovaniemen kaupungin rakennusvalvontaviranomainen ja rakennuslupahakemukseen tulee liittää ympäristövaikutusten arviointiselostus. Lupahakemukseen tulee liittää myös yhteysviranomaisen arviointiselostuksesta antama lausunto.

Arviointiohjelmassa ei esitellä kyseisessä kohdassa hankkeen edellyttämiä maankäytön suunnitelmia eli kaavoja. Muualla arviointiohjelmassa käy kuitenkin hyvin ilmi yleis- ja asemakaavoituksen tarve. (katso: menettelyjen yhteensovittaminen)

Ympäristölupa ja vesilupa

Ympäristölupahakemukseen tulee liittää arviointiselostus sekä yhteysviranomaisen siitä antama lausunto.

Vaatimukset rinnakkaispoltoille (VE2)

Arviointiselostuksessa tulee huomioida, että valtioneuvoston asetus jätteen poltosta (362/2003) asettaa vaatimuksia myös vesiin johdettaville päästöille.

Kemikaalilain mukainen lupa

Arviointiohjelmassa on tuotu esille, että käytettävien kemikaalien määrästä riippuen on noudatettava asetuksen vaarallisten kemikaalien teollisesta käsittelystä ja varastoinnista (59/1999) mukaista ilmoitus- tai lupamenettelyä. Edellisen lisäksi arviointiselostuksessa tulee huomioida mitä Turvatekniikan keskus on lausunnossaan maininnut valtioneuvoston asetuksen (576/2003) edellyttämän räjähdysuojasiasiakirjan osalta.

Muut luvat

Muiden lupien kohdalla on esitetty epäselvästi kajoamislupatarve (muinaismuistolaki 295/1963, 1 §), jossa toimivaltainen lupaviranomainen on ympäristökeskus. Tämä viittaa siihen, että alueen arkeologinen kulttuuriperintö on syytä selvittää mahdollisten kiinteiden muinaisjäännösten esiintymisen varalta. Asiasta tulee olla yhteydessä Lapin maakuntamuseoon. Museovirasto toteaa lausunnossaan, että arkeologisen kulttuuriperinnön osalta lausunnon antajana toimii Lapin maakuntamuseo.

Menettelyjen yhteensovittaminen

Arviointiohjelmassa ei ole tuotu esille YVA-menettelyn ja maankäyttö- ja rakennuslain perusteella kaavoituksessa vaadittavan vaikutusten arvioinnin ja osallistumista koskevien säännösten yhteensovittamista. YVA-menettelyn ja kaavoituksen yhteensovittaminen on ilmeisen tarpeellista, koska hankealueella ei ole asemakaavaa, mutta rakentaminen on varsin mittavaa. Sekä yleis- että asemakaavoista on pidetty viranomaisneuvottelut vuonna 2008. Myös maakuntakaavaa ollaan muuttamassa hankkeen toteuttamisen varmistamiseksi. Eri lakien mukaisen menettelyjen yhteensovittamisen olisi voinut esittää arviointiohjelmassa, jolloin osalliset olisivat voineet hahmottaa helpommin menettelyjen keskinäiset suhteet ja esittää myös mielipiteensä tarvittavista vaihtoehdoista, selvityksistä, vaikutusten arvioinneista ja osallistumisjärjestelyistä. Tarkoituksenmukaista olisi, että kaavoitus ja YVA-menettelyt yhteen sovitetaan siten, että sekä hankkeesta vastaavan että kaavoittajan, mutta myös osallisen näkökulmasta voidaan välttää päällekkäistä työtä, mutta kuitenkin varmistaa eri lakien edellytysten täyttyminen. Myös menettelyiden ajallinen suhde jää epäselväksi.

Maakuntakaavan osalta Lapin liitto on lausunnossaan tuonut esille, että Lapin liiton edustaja on mukana hankkeen seurantaryhmässä ja yhteensovittamista on tehty suoraan hankkeesta vastaavan sekä YVA-konsultin kanssa. Lapin liiton lausunnosta käy myös esille, että YVA:n suunniteltu aikataulu mahdollistaa sen huomioimisen maakuntakaavan hyväksymis- ja vahvistamismenettelyssä.

Hankkeen vaihtoehdot

Arviointiohjelmassa hankkeelle on esitetty kaksi toteuttamisvaihtoehtoa sekä ns. 0-vaihtoehto, jolloin hanketta ei toteuteta. YVA-asetus edellyttää 9 §:n mukaan 0-vaihtoehdon tarkastelua, jollei tällainen vaihtoehto erityisestä syystä ole tarpeeton.

Hankevaihtoehtona 1 on esitetty puupolttoaineita ja lisäpolttoaineena jyrshinturvetta sekä vara- ja käynnistyspolttoaineena raskasta polttoöljyä käyttävä polttoaineteholtaan enintään 295 MW:n voimalaitos. Mikäli puupolttoaineen tai turpeen saatavuudessa esiintyy ongelmia, on varapolttoaineena esitetty käytettävän kivihiiltä. Voimalaitoksella on tarkoitus tuottaa sekä kaukolämpöä että sähköä.

Ympäristökeskus näkee erittäin hyvänä asiana, että esitetyissä kattilavaihtoehdoissa on päädytty polttotekniikkaan, joka mahdollistaa laajan polttoainevali-

koiman. Kattilan prosessi- ja kattilakuvauksen yhteydessä on mainittu, että voimalaitoksella tuotetaan sekä sähköä että kaukolämpöä siten, että laitoksen sähkö- ja kaukolämpöteho ovat molemmat enintään 120 MW. Suunnitellun voimalaitoksen turbiini mahdollistaa lämmön ja kaukolämmön yhteistuotannon sekä lauhdesähkön tuotannon. Ympäristökeskus painottaa, että hankkeen suunnittelussa tulee ensisijaisesti ottaa huomioon sähkön ja lämmön yhteistuotanto, eikä voimalaitoksen ensisijaisena tarkoituksena tulisi olla lauhdesähkön tuottaminen, joka tulee katsoa niin ympäristön kuin energiatehokkuudenkin kannalta yhteistuotantoa huonommaksi vaihtoehdoksi.

Ympäristökeskuksen mukaan arviointiohjelmassa on esitetty riittävät perustelut suunnitellun polttoaineiden käytön osalta. Suomen tulee huomioida energiantuotannon osalta sille ilmasto- ja energiastrategiassa asetetut tavoitteet uusiutuvien energialähteiden osalta vuoteen 2020 mennessä, mitä nyt suunniteltu voimalaitoshanke myös tukee. Arviointiohjelmassa painotetaan käytettävien polttoaineiden paikallisuutta ja Lapin metsien sisältämää energiapuupotentiaalia. Arviointiselostuksessa tulee kuitenkin tuoda paremmin esille kuinka energiapuun ja turpeen hankinta tullaan toteuttamaan, koska esim. biopolttoaineiden saatavuus ja keräily suunnitellulta hankinta-alueelta on hankkeen toteuttamisen kannalta olennainen asia. Uudella voimalaitoksella tullaan arviointiohjelman mukaan korvaamaan merkittävästi myös polttoöljyn käyttöä sekä parantamaan ilmapäästöjen hallintaa ja lämmön talteenottoa nykyisin alueella käytössä oleviin laitoksiin verrattuna.

Hankevaihtoehdossa 2 on voimalaitoksen polttoainetarkastelussa huomioitu vaihtoehdossa 1 esitettyjen lisäksi kierrätyspolttoaineet. Ympäristökeskus näkee kierrätyspolttoaineiden huomioimisen YVA-käsittelyssä hyvänä asiana, kun tarkastelussa huomioidaan ensisijaisesti Lapin alueella kierrätykseen kelpaamattoman energijätteen hyödyntäminen. Arviointiohjelmassa on tuotu esille valtakunnallinen jätesuunnitelma sekä meneillään oleva Lapin alueellisen jätesuunnitelman laadinta. Kierrätyspolttoaineiden osalta ohjelmassa esitettyä tulee kuitenkin tarkentaa käytettävien jätelajien ja suunnitellun käyttömäärän osalta, jotta kierrätyspolttoaineiden hyödynnettävyydestä voimalaitoksella saadaan realistinen arvio.

Hankevaihtoehdossa 0 uutta voimalaitosta ei rakenneta vaan sähkön- ja lämmöntuotantoa jatketaan nykyisillä laitoksilla. Kasvava kaukolämmöntarve tyydytettäisiin lisäämällä puupolttoaineisiin ja raskaaseen polttoöljyyn perustuvaa energiantuotantoa. Tämä tarkoittaisi uuden 50 MW:n kiinteän polttoaineen kattilan rakentamista jo nykyisin olemassa olevien kattiloiden lisäksi. Nollavaihtoehdon vaikutukset on myös huomioitava YVA-menettelyn yhteydessä samalla tarkkuudella kuin muiden hankevaihtoehtojen. Tältä osin arviointiohjelman tuleekin ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan kiinnittää erityisesti huomiota.

Ympäristön nykytila ja ympäristövaikutusten arviointi

Seuraavassa ympäristökeskus esittää näkemyksensä mm. arviointiohjelmassa esitetyistä ympäristön nykytilan kuvauksesta, ympäristöön kohdistuvien vaikutusten tunnistamisesta ja rajaamisesta sekä vaikutusten tunnistamiseen käytet-

tävistä menetelmistä. Ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan arviointiohjelmassa on osattu tuoda esille ne tärkeimmät ympäristöön vaikuttavat tekijät, jotka selvitysvaiheessa tulee arvioida. Arviointiohjelman mukaa arviointityössä tullaan painottamaan erityisesti hankkeesta aiheutuvia vaikutuksia, jotka tulevat päästöistä ilmaan ja vesistöön, syntyvästä tuhkasta, polttoaineen käsittelystä ja liikenteestä. Hankkeen vaikutuksia verrataan ympäristön nykytilaan. Arviointimenettelystä saatavien tulosten perusteella arvioidaan ympäristövaikutusten vähentämiseksi tehtäviä toimenpiteitä sekä laaditaan suunnitelma haittojen vähentämiseksi.

Vaikutusten arvioimiseksi tehtävien menetelmien osalta tulee kuitenkin tehdä tarkennuksia. Arviointiselostuksesta on käytävä selkeästi esille miten arvioinnit on suoritettu, mihin menetelmiin ne perustuvat, kuka ne on tehnyt ja mikä on arvioinnin tehneen henkilön pätevyys. Arvioinnissa on myös huomioitava mahdolliset epävarmuustekijät, kuten arviointiohjelmasta on esitetty. Arviointiselostuksessa kyseiset epävarmuustekijät tulee tunnistaa ja arviot niiden vaikutuksesta tulokseen esittää selkeästi.

Ympäristön nykytilan kuvaus

Arviointiohjelmassa on esitetty varsin monipuolinen ja kattava kuvaus voimalaitoshankkeen arvioidun vaikutusalueen nykytilasta jo olemassa olevan tiedon perusteella. Nykytilan kuvauksessa on huomioitu mm. alueen nykyinen maankäyttö, kaavoitus sekä lähimmät suojelu- ja pohjavesikohteet. Lisäksi tarkastelussa on esitetty kuvaukset alueen ilmanlaadusta ja purkuvesistöistä. Olemassa olevan tiedon pohjalta tehtyä ympäristön nykytilan kuvausta ympäristökeskus pitää tarkoitukseensa nähden hyvänä. Kuvauksessa on ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan keskitytty hankkeen kannalta oleellisiin asioihin.

Vesistövaikutukset

Vesistövaikutusten arvioinnissa tulee huomioida Kuola- sekä Kemijokeen johdettavien vesien vaikutukset ml. jäähdytys-, hule- ja jätevedet. Vaikutuksia tulee verrata vesistöjen nykytilaan. Erityisesti Kuolajoessa vaikutukset tulevat olemaan merkittäviä, koska sinne mahdollisesti johdettavien vesien määrä on huomattavan suuri verrattuna joen nykyiseen virtaamaan. Kuolajoen vesiympäristötila tuleekin konkreettisesti selvittää YVA-menettelyn yhteydessä, jotta siihen kohdistuvat vaikutukset voidaan luotettavasti arvioida. Kuola- ja Kemijokeen kohdistuvia vesistövaikutuksia tulisi verrata myös toisiinsa eri toteutusvaihtoehtojen sisällä.

Jätevesien osalta arviointiohjelmaa tulee täydentää savukaasujen puhdistuksessa syntyvien jätevesien osalta. Savukaasujen puhdistuksessa syntyvistä jätevesistä on esitettävä arviot syntyvistä jätevesimääristä ja niiden koostumuksesta. Lisäksi tarkastelussa on käytävä ilmi, johdetaanko kyseiset vedet kunnan viemäriin vai käsitelläänkö ne laitoksella. Jos kyseiset vedet johdetaan käsittelemättöminä tai käsiteltyinä kunnan viemäriin, on molemmissa tapauksissa huomioitava, mitä Napapiirin Veden lausunnossa on esitetty. Jos vedet johdetaan laitoksen oman käsittelyn jälkeen Kuola- tai Kemijokeen on niiden vaikutus kyseisiin kohteisiin arvioitava.

Voimalaitoshankkeen vaikutuksia koskevassa kappaleessa 7 on erilaiset pinta-vesiin kohdistuvat paineet lueteltu yleispiirteisesti. Arvioinnissa painotetaan suoria vaikutuksia esimerkiksi vedenlaatuun, mutta epäsuoria vaikutuksia alueen virkistyskäyttöön ei ole huomioitu riittävän tarkasti.

Jäähdytysveden sisältämän lämpökuorman vaikutusta on tarkoitus analysoida virtauslaskelmaohjelmalla. Arviointiohjelmasta ei kuitenkaan käy esille miten ja millä tarkkuudella laskennassa huomioidaan purkukohdan sijainti joessa. Purkukohdan sijoittamisella joen eri kohtiin voi olla merkittävä vaikutus jäänmuodostumiseen ja sitä kautta talviseen virkistyskäyttöön.

Vaikutukset kasvillisuuteen, eläimistöön ja luonnon monimuotoisuuteen

YVA-selostukseen laadittavista luontoselvityksistä tulisi ilmetä mahdollisen huomionarvoisen ja uhanalaisen kasvilajiston esiintymätiedot ja kasvillisuuden kuvaaminen metsä- ja luontotyyppinä, muutonaikaisen ja pesivän linnuston parimäärät. Lisäksi tulisi esittää myös kasvien ja lintujen elinympäristöjen (metsä- ja luontotyyppinä) pinta-aloissa tapahtuvat menetykset nykytilanteeseen verrattuna tai maininta, ettei kyseisiä menetyksiä synny. Suorien vaikutusten selvittäminen ja selvitysajankohta touko-kesäkuu on selostettu, mutta selvitysten tekijää, koulutusta eikä sitä, millä menetelmillä vaikutukset arvioidaan kasvillisuuteen ja linnustoon, ei ole selostettu. Alueen kasvillisuuden ja linnuston arviointi jo olemassa olevan tiedon pohjalta on esitetty hyvin nykytilan kuvauksen yhteydessä.

Linnustoon kohdistuvien selvityksien ja arvioinnin tulisi sisältää myös Kuolajoen vesistön lämpökuormavaikutusten selvittäminen muuttavaan ja pesivään lintulajistoon sekä lintujen viipymään. Linnuston kannalta lämpökuormavaikutukset ovat todennäköisesti pääsääntöisesti positiivisia mm. aikaistamalla ruokailualueita jäiden peitosta.

Natura- arviointi

Natura-arvioinnin tarvehankinta luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisesti on käsitelty ohjelmassa suppeasti, mutta ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan hankkeen vaikutukset huomioiden kuitenkin riittävällä tarkkuudella. Voimalaitoksella ei ole suoria vesistövaikutuksia purku- ja ottopisteiden yläpuolella sijaitsevaan Ounasjoen Natura-alueeseen. Voimalaitoksen ilmapäästöillä, joihin Lapin luonnonsuojelupiiri lausunnossaan viittaa, ei ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan ole sellaisia merkittäviä vaikutuksia Ounasjoen Natura-alueeseen, mitkä tulisi olemassa olevan tiedon perusteella selvittää. Käytettäessä parasta käytössä olevaa tekniikkaa savukaasujen puhdistuksessa ja noudatettaessa LCP- tai jätteenpolttoasetuksen mukaisia päästöraja-arvoja, ei uuden voimalaitoksen vaikutukset Ounasjoen Natura-alueeseen tule merkittävästi eroamaan nykyisestä tilanteesta. Rovaniemen lähialueilla ei ole vireillä myöskään muita hankkeita, jotka aiheuttaisivat merkittäviä vaikutuksia Ounasjoen Natura-alueelle.

Jätteet ja tuhkat

Arviointiohjelmassa on esitetty, että laitoksella muodostuvien tuhkien ja jätteiden määrät, laatu sekä käsittely- ja hyötykäyttövaihtoehdot tullaan arvioimaan. Lausunnossaan Rovaniemen kaupunki on esittänyt, että tuhkien aiheuttamia ympäristövaikutuksia myös loppusijoituspaikoilla tulee selvittää. Ympäristökeskuksen näkemys on, että arviointiselostuksessa tulee tuhkien osalta arvioida niiden todennäköiset käsittely- ja hyötykäyttövaihtoehdot sekä mahdolliset loppusijoituskohteet. Tiedossa olevien todennäköisten loppusijoituskohteiden osalta selostuksessa on tuotava esille kohteiden vastaanottokapasiteetti. Lisäksi tuhkien varastoinnista aiheutuvat ympäristövaikutukset suunnitellun voimalaitoksen alueella tulee arvioida. Hyötykäyttökohteiden arvioinnin yhteydessä tulee huomioida mm. valtioneuvoston asetus eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa (591/2006). Tuhkien aiheuttamat merkittävimmät ympäristövaikutukset todennäköisimmissä loppusijoituskohteissa on hyvä tuoda esille arviointiselostuksen yhteydessä.

Liikenne

Liikenteen osalta arviointiohjelmassa on tunnistettu eri yksikkötekijät mm. polttoainekuljetukset ja esitetty, että liikennemääriä verrataan kuljetusreittien nykyisiin ja ennustettuihin tulevaisuuden liikennemääriin tarkastelualueella. Ympäristökeskus painottaa, että arvioitaessa liikenteestä aiheutuvia vaikutuksia, tulee arviointiohjelmassa esitettyä tarkastelualuetta liikenteen osalta tarkentaa, huomioiden mitä lausunnoissa on esitetty. Liikenteen osalta on huomioitava liikennemäärät sekä liikenteestä mahdollisesti aiheutuvat melu-, pöly-, ja turvallisuusvaikutukset.

Meluvaikutukset

Arviointiohjelmassa on esitetty, että voimalaitoksen, polttoaineen käsittelyn ja jäähdytysvesipumppaamon käyntimelun aiheuttamia melutasoja arvioidaan pohjoismaisen teollisuusmelumallin avulla lähimpään asutukseen. Rakentamisen aikainen lyhykestoinen meluhaitta kuvataan selostuksessa. Erityisesti ympäristökeskus haluaa painottaa, että arvioinnissa tulee huomioida biopolttoaineiden murskauksesta ja haketuksista aiheutuvat meluhaitat. Lisäksi arvioinnissa on tuotava esille jo edellisessä kappaleessa mainitut liikenteestä aiheutuvat meluvaikutukset niin laitosalueen kuin nelostieltä tulevien liittyminen osalta.

Polttoaineiden varastointi

Polttoaineiden varastoinnin osalta arviointiohjelmassa on todettu, että arvioinnissa huomioidaan pölyämisestä ja hajusta aiheutuvat vaikutukset. Arvioinnissa tulee huomioida mm. turpeen, puun, kivihiilen ja kierrätyspolttoaineen käsittelystä ja varastoinnista aiheutuvat vaikutukset. Koska arviointiohjelmassa ei ole riittävän tarkasti kuvattu käytettävän kierrätyspolttoaineen koostumusta, tulee koostumuksesta riippuen arvioinnissa kiinnittää erityistä huomiota kyseisen polttoaineen varastointi- ja käsittelymenetelmiin mm. haju- ja pieneläinhaittojen ehkäisemiseksi.

Vaikutukset ihmisten terveyteen ja elinoloihin

Ympäristökeskus katsoo, että arviointiselostuksessa tulee arvioida hankkeen sosiaalisia vaikutuksia mm. ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Sosiaalisten vaikutusten osalta on huomioitava myös yhteensovittaminen kaavoituksen kanssa. Arviointiohjelmassa on tuotu esille, että hankkeen vaikutuksia alueen työllisyyteen ja elinkeinotoimintaan arvioidaan. Arviointiohjelmassa ei ole kuitenkaan esitetty, miten kyseinen arviointi tehdään. Arviointiohjelmaa tuleekin täydentää edellä esitettyjen asioiden osalta.

Alakorkalon, Imarin ja Niskanperän asuinalueiden osalta luonnon virkistyskäyttöön kohdistuvia vaikutuksia ei ole arviointiohjelmassa selkeästi esitetty. Erityisesti arviointiohjelmassa ei ole käsitelty niitä menetelmiä, joilla virkistyskäyttöön kohdistuvia vaikutuksia tullaan selvittämään. Selvitetäänkö pilkkijöiden, hiihtäjien ja kelkkailijoiden jääolosuhteissa tapahtuvien muutoksien vaikutuksia Kemijoella ja Kuolajokisuistossa? Arviointiselostuksessa on tuotava esille mm. vaikutukset jo olemassa oleviin ja suunnitteluvaiheessa oleviin hiihto- ja moottorikelkkailureitteihin. Virkistyskäyttöön kohdistuvien vaikutusten osalta tulee huomioida myös kalastamiseen, marjastamiseen ja uimiseen kohdistuvat muutokset kuten este-, pöly- ja meluvaikutukset mm. lauhdeveden otto- ja purkupaikkojen rakentamisen ja käytön vaikutuksia Alakorkalon uimarannan virkistyskäyttöön.

Vaikutukset luonnonvarojen käyttöön

Arviointiohjelmasta käy hyvin esille, että vaikutuksia luonnonvarojen käyttöön arvioidaan polttoaineiden käytön osalta vertaamalla käyttömääriä nollavaihtoehdon polttoaineiden käyttöön. Arviointiselostuksesta on hyvä käydä yksilöidysti esille kyseiset vaikutukset sekä kuinka vertailu on tehty. Luonnonvarojen osalta huomionarvoisimpina vaikutuksina ympäristökeskus pitää mm. puun ja turpeen hankinnan sekä tuhkan hyötykäytön vaikutuksia.

Vaihtoehtojen vertailu

Arviointiohjelman mukaan eri vaihtoehtojen kaikkia arvioituja ympäristövaikutuksia tullaan vertaamaan toisiinsa. Merkittävimmät vaikutukset ja niiden erot esitetään taulukkomuodossa. Päästöjen vertailu eri vaihtoehtojen välillä on esitetty tehtävän samansuuruisesta lämpöenergian tuotannosta aiheutuvien päästöjen välillä riippumatta siitä, onko energia tuotettu suunnitellulla voimalaitoksella vai muualla. Ympäristökeskus pitää ehdotettua eri vaikutukset erittelevää vertailua hyvänä, mutta painottaa huomioimaan myös eri vaihtoehtojen vertailua kokonaisvaikutusten osalta. Vertailu tulee esittää siten, että myös ympäristöasioihin liiemmin perehtymättömän on mahdollista käsittää eri vaihtoehtojen merkittävimpien ympäristövaikutusten erot. Eli arviointiselostuksesta on käytävä selvästi esille ympäristön kannalta ns. paras vaihtoehto merkittävimpien kokonaisvaikutusten osalta.

Haittojen lieventäminen ja vaikutusten seuranta

Arviointiohjelmassa on mainittu, että arviointiselostuksessa kuvataan mahdollisuudet estää, rajoittaa tai lieventää hankkeen haittavaikutuksia ympäristöön. Arviointiohjelmassa olisi tullut myös esittää ne periaatteelliset haittojen lieventämiskeinot, jotka nyt suunniteltavan kaltaisessa hankkeessa voivat tulla kyseeseen.

Arviointiohjelmassa on esitetty, että arviointiselostuksessa esitetään ehdotus hankkeen ympäristövaikutusten seurannasta. Ehdotuksessa tullaan kiinnittämään erityistä huomiota savukaasu- ja vesistö päästöjen vaikutusten tarkkailuun. Ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan ohjelmassa on osattu kohdistaa vaikutusten seuranta hankkeen kannalta oleellisimpiin päästöihin.

Vaikutusalueen raja

Arviointiohjelmassa ei ole esitetty kaikkien arvioitavien ympäristövaikutusten tarkastelualueiden rajoja riittävällä tarkkuudella. Ympäristövaikutuksista suuren osan arvioidaan olevan paikallisia ja rajoittuvan laitosalueelle tai sen välittömään läheisyyteen. Arviointiohjelmassa olisi kuitenkin ollut hyvä esittää eri ympäristövaikutusten tarkastelurajaukset esim. erillisellä karttaliitteellä, josta eri vaikutusten tarkastelualueet olisi helppo havainnollistaa.

Arviointiohjelmassa on huomioitu rakentamisvaiheen vaikutusten arviointi, mutta rakentamisen aikaisten vaikutusten rajaamista ei ole esitetty. Arviointiselostuksessa tulee esittää yksityiskohtaisemmin merkittävimmät rakentamisen aikaiset vaikutukset sekä niiden vaikutusalueet.

Savukaasu- ja vesipäästöjen osalta vaikutusten raja on esitetty riittävällä tarkkuudella. Savukaasupäästöjen vaikutuksia arvioidaan mallintamalla 5-10 km:n etäisyydelle sekä vesistöön johdettavien jäähdytysvesien lämpökuorman ja jätevesien vaikutuksia noin 4 km:n etäisyydelle alavirtaan purkupisteestä. Nollavaihtoehdon sekä uuden voimalaitoksen polttoaineiden käsittelyn ja varastoinnin hajapölypäästöjen vaikutusalueiden rajaamista on sitä vastoin tarkennettava arviointiselostuksen yhteydessä. Nollavaihtoehdon osalta eri tuotantoyksiköiden yksikköpäästöjen mallintaminen ja niiden summaaminen yhteisvaikutuksen arvioimiseksi on ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan toteutettavissa.

Vaikutusalueen rajaaminen on jäänyt tekemättä kasvillisuuteen, eläimistöön ja luonnon monimuotoisuuteen liittyvien selvitysten osalta. Selvitykset kuvataan tehtäväksi pienimuotoisina. Kasvillisuusselvitykset tulisi laatia laitosalueen lisäksi noin 300 metrin levyiseltä alueelta laitosalueen ympäriltä ja linnustaselvitys vähintään kahden - kolmen kilometrin säteeltä piste- ja linjalaskentana.

Arviointimenettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen

Arviointiohjelmassa on esitetty hyvin ympäristövaikutusten arviointimenettely. Arviointiohjelmasta käy johdonmukaisesti esille menettelyn eteneminen ja sen eri vaiheet. Lisäksi arviointiohjelmassa on esitetty miten hankkeesta tiedote-

taan sekä kuinka YVA-menettelyn etenemistä seurataan tiedonkulun ja vuorovaikutuksen varmistamiseksi. Hankkeesta vastaava on pitänyt arviointiohjelmassa esitettyjen tilaisuuksien lisäksi muita informaatiotilaisuuksia, jotka olisi ollut hyvä tuoda esille yleisötilaisuudet osiossa. Ympäristökeskuksen näkemys on, että kyseinen osio on esitetty riittävällä tarkkuudella arviointiohjelmassa.

Raportointi

Kokonaisuutena arvioituna arviointiohjelma on selkeä ja eteneminen on johdonmukaista. Asiat on hyvin jäsenneilty ja tekstistä käy esille asioiden pääkohdat. Ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan arviointiohjelma on raportoitu hyvin huomioiden sen asiasisältö ja käyttötarkoitus.

Johtopäätökset

Mustikkamaan voimalaitoksen rakentamista koskevassa arviointiohjelmassa on riittävällä tarkkuudella huomioitu YVA-asetuksen 9 §:n mukaiset asiat. Ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan esitetty ohjelma mahdollistaa YVA-menettelyn johdonmukaisen etenemisen, kun arviointiselvitystä tehdessä huomioidaan yhteysviranomaisen ja muiden tahojen arviointiohjelmasta antamat lausunnot. Ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja yhteistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä edistää kansalaisten tiedoksisaantia ja osallistumismahdollisuuksia, mikä ympäristökeskuksen näkemyksen mukaan on toteutunut nyt esitetyn arviointiohjelman osalta.

5. LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄOLO

Yhteysviranomaisen lausunto ja arviointiohjelma ovat nähtävillä koko arviointimenettelyn ajan Lapin ympäristökeskuksessa, Rovaniemen kaupungin palvelupiste Osviitassa ja Internetissä osoitteessa <http://www.ymparisto.fi> > Alueelliset ympäristökeskukset > Lappi > Ympäristönsuojelu > Ympäristövaikutusten arviointi > Vireillä olevat YVA-hankkeet > Mustikkamaan voimalaitos. Lisäksi lausunto ja arviointiohjelma ovat nähtävillä Rovaniemen kaupungin pääkirjastossa. Kopiot lausunnoista on lähetetty hankkeesta vastaavalle. Ympäristökeskus lähettää tämän lausunnon tiedoksi kaikille niille tahoille joilta lausuntoa arviointiohjelmasta on pyydetty. Alkuperäiset lausuntoasiakirjat säilytetään Lapin ympäristökeskuksessa.

Tämän lausunnon laatimiseen ovat osallistuneet Lapin ympäristökeskuksessa ylitarkastaja Leena Ruokanen (maankäyttö- ja kaavoitusasiat), ylitarkastaja Pekka Herva (luonnonsuojeluasiat) ja biologi Petri Liljaniemi (vesiasiat).

Ympäristösuojelupäällikkö

Tiina Kämäräinen

Ylitarkastaja

Juha Hämäläinen

SUORITEMAKSU

4370 euroa

MAKSUN MÄÄRÄYSTÄ KOSKEVA MUUTOKSENHAKU

Alueellisten ympäristökeskusten maksullisista suoritteista annetun ympäristöministeriön asetuksen (1387/2006) mukaan ympäristövaikutusten arviointinettelystä annetussa laissa (468/1994 ja muutokset) tarkoitetusta arviointiohjelmasta annettavan yhteysviranomaisen lausunnon maksu, kun hanke tai sen vaikutukset ulottuvat yhden kunnan alueelle on 4370 euroa.
(Hkp-tili 350102152/M10/3012/531/MT3)

LIITE

Maksua koskeva oikaisuvaatimusohje (vain hankkeesta vastaavalle)

TIEDOKSI

Niille, joilta pyydettiin lausuntoa arviointiohjelmasta
Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus
Ilmailuhallinto